

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Менеджмент»

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 37 Фінанси, гроші та кредит

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність

073 «Менеджмент»

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) **«Менеджмент організацій та адміністрування»**

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет **економіко-гуманітарний, економіки та управління**

(найменування інституту, факультету)

мова навчання

державна

2021 рік

Робоча програма «Фінанси, гроші та кредит» для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 073 «Менеджмент»,

освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій та адміністрування».
(назва спеціалізації)

«25» 08, 2021 року - 20 с.

Розробники: Шестопалова О.В. старший викладач
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від «30» 08 2021 року № 1

Завідувач кафедри

 (Шарова С. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«30» 08 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і управління
(найменування факультету)

Протокол від «30» 08 2021 року № 34

«30» 08 2021 року

Голова

 (Корольков В.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми _____

“ 30 ” 08 2021 року Керівник групи (Пуліна Т.В.)

*Якщо дисципліна викладається не випускною кафедрою

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>073 «Менеджмент»</u> Освітня програма: <u>«Менеджмент організацій та адміністрування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 5 год.	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		30 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		15 год.	2 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		75 год.	114 год.
		Індивідуальні завдання:	
			контр. роб
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 37,5 % до 62,5%

для заочної форми навчання – 8,3% до 91,7%.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета: надання фундаментальних знань з функціонування фінансів у економічній перебудові суспільства на шляху розвитку грошових відносин, впливу на соціально – економічний розвиток суспільства , порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів, формування теоретичних знань про функціонування НБУ і комерційних банків, та здійснюваних ними операцій та послуг.

Завдання

-сформувати у здобувачів уявлення про роль фінансів у економічній перебудові суспільства на шляху розвитку грошових відносин;

- виявити тенденції розвитку фінансової та банківської системи;

-вивчити методологію проведення банківських операцій та надання банківських послуг;

-розкрити специфіку управління фінансовими ресурсами держави та підприємств;

- отримати вміння оперувати нормативно-правовими документами НБУ, аналізувати стан банківських операцій, розв'язувати питання взаємовідносин між клієнтами і комерційними банками та між НБУ і комерційними банками.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

загальні компетентності:

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

фахові компетентності:

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК12.Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН8.Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН12.Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічний зміст та призначення фінансів

Тема 1. Сутність і функції фінансів

Зміст теми:

Суть фінансів та їх необхідність в умовах товарно-грошового господарства. Функції фінансів та механізм їх дії. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Склад, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів.

Тема 2.Фінансова система та фінансовий механізм

Зміст теми:

Суть, структура та принципи побудови фінансової структури держави. Правові засади фінансової системи , їх особливості в Україні. Вплив фінансової системи на розвиток економіки.

Суть, суб'єкти, призначення фінансової політики. Фактори, які визначають фінансову політику. Типи, види фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Фінансова політика України на сучасному етапі. Склад і структура фінансового механізму. Нормативно-правове забезпечення фінансової діяльності в Україні.

Тема 3. Податкова система держави

Зміст теми:

Суть і функції податків. Основні етапи становлення податкової системи в Україні. Класифікація податків. Місцеві податки та збори. Інші платежі в бюджет. Податкова політика: суть, основні критерії.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Зміст теми:

Бюджет як економічна категорія. Місце та значення бюджету в системі фінансових відносин. Поняття бюджетного устрою й бюджетної системи. Бюджетна класифікація . Поняття бюджетного процесу і його основні етапи.

Змістовий модуль 2. Фінанси держави та суб'єктів господарювання

Тема 5 . Державні доходи та видатки

Зміст теми:

Економічна суть доходів і видатків бюджету. Суть і склад видатків державного бюджету. Форми і методи державного фінансування. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Класифікація видатків. Бюджетний дефіцит: поняття, причини виникнення, види. Джерела та методи покриття бюджетного дефіциту.

Тема 6 . Державний кредит

Зміст теми:

Суть, поняття та форми державного кредиту. Класифікація державних позик. Державний борг і способи коригування позикової політики.

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання

Зміст теми:

Основи організації фінансів підприємств. Суть, функції, характерні ознаки фінансів підприємств. Фінанси підприємств, що здійснюють комерційну діяльність. Фінанси неприбуткових організацій. Джерела формування та механізм розподілу фінансових ресурсів підприємств.

Тема 8. Фінансовий ринок

Зміст теми:

Сутність фінансового ринку, його функції та роль в мобілізації та розподілі фінансових ресурсів. Структура фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Валютний ринок. Кредитний ринок. Призначення та роль ринку цінних паперів. Основні характеристики цінних паперів.

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг та модель грошового ринку.

Тема 9. Сутність і функції грошей.

Зміст теми:

Походження, сутність та вартість грошей. Форми грошей та їх еволюція. Функції грошей та їх характеристика. Взаємозв'язок функцій та вплив на них зміни вартості грошей. Гроші та кругообіг продуктів та доходів. Роль державного сектору у кругообіг продуктів та доходів. Класична теорія грошей і сучасний монетаризм.

Тема 10. Грошовий обіг і грошові потоки.

Зміст теми:

Суть і структура: грошового обігу. Економічні основи, суб'єкти та ринки, які обслуговують грошовий обіг. Характерні риси руху грошей. Види грошового обігу та їх характеристика. Форми безготівкових розрахунків. Модель грошового обігу, грошові потоки та механізм їх балансування. Закон грошового обігу. Грошова маса та її структура. Швидкість обігу грошей та фактори що її визначають. Методи регулювання грошового обігу.

Тема 11. Грошові системи.

Зміст теми:

Поняття грошової системи. Характеристика основних елементів грошової системи. Призначення грошової системи та її місце у економічній системі країни. Органи регулювання та контролю за грошовим обігом. Види грошових знаків. Типи грошових систем та їх характеристика. Становлення грошової системи України.

Тема 12. Інфляція та грошові реформи.

Зміст теми:

Сутність інфляції і інфляційний процес. Етапи інфляційного процесу. Причини і наслідки інфляції. Форми інфляції: інфляція попиту, інфляція витрат, фіскальна інфляція, імпортна інфляція. Види інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція. Типи інфляції: відкрита, за балансова, очікувана. Показники вимірювання інфляції. Особливості інфляційного процесу на Україні. Форми і методи антиінфляційної політики. Суть грошової реформи. Мета грошової реформи. Класифікація грошових реформ. Характеристики основних видів грошових реформ: класифікація, девальвація, ревальвація та інші. Моделі грошових реформ. Характеристика грошової реформи в Україні.

Змістовий модуль 4. Роль і місце кредиту в соціально-економічному просторі.

Тема 13. Сутність і функції кредиту.

Зміст теми:

Сутність кредиту. Кредит як форми руху цінності на поворотній основі. Кредит як одна з форм економічних відносин. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільних відносин. Об'єкти та суб'єкти кредиту. Позичковий капітал та кредит. Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Економічні чинники необхідності кредиту та особливості його прояву у різних сферах економіки. Функції кредиту, їх сутність, призначення та прояви в економічній практиці. Стадії та закономірності руху кредиту. Поняття стадії руху кредиту та їх перелік. Закономірності руху кредиту.

Тема 14. Форми, види і роль кредиту.

Зміст теми:

Форми і види кредиту. Поняття форми кредиту, критерії їх класифікації. Переваги та недоліки кожної форми кредиту. Поняття виду кредиту та критерії їх класифікації. Економічна характеристика основних видів кредиту: банківського, комерційного, споживчого, державного. Банківський кредит як центральний вид кредиту. Економічні межі кредиту. Кредит в умовах інфляції.

Тема 15. Теоретичні засади діяльності комерційних банків.**Зміст теми:**

Поняття, види та призначення комерційних банків. Основи організації діяльності та управління комерційним банком. Загальна характеристика банківських операцій. Комісійно-посередницькі банківські операції. Організація та прогнозування готівкового обігу. Банківські послуги. Стабільність банків і механізм її забезпечення.

Тема 16. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.**Зміст теми:**

Походження та організація діяльності центрального банку. Функції центрального банку. Банківське регулювання і банківський нагляд. Процентна політика. Обов'язкові (мінімальні) резерви. Політика операцій на відкритому ринку. Політика рефінансування. Становлення та особливості функціонування Національного банку України. Структура НБУ та його функції. Основні засади проведення грошово-кредитної політики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Сутність і функції фінансів	8	1	2	-	-	5	7.25	0,5	0,125	-	-	6.625
Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм	8	2	0.5	-	-	5.5	8.25	0,5	0,125	-	-	7.625
Тема 3. Податкова система держави	10	2	2	-	-	6	6.25	0,5	0,125	-	-	5.625
Тема 4.	9	0.5	1	-	-	7.5	8.25	0,5	0,125	-	-	7.625

[illegible]

Тема 13. Сутність і функції кредиту.	7	3	0.5	-	-	3.5	7	0,25	0,125	-	-	6.625
Тема 14. Форми, види і роль кредиту.	8	2	2	-	-	5	8	0,25	0,125	-	-	7.625
Тема 15. Теоретичні засади діяльності комерційних банків.	8	1	1	-	-	6	7	0,25	0,125	-	-	6.625
Тема 16. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.	7	1.5	0.5	-	-	4	8	0,25	0,125	-	-	7.625
Разом за змістовим модулем 4	30	7.5	3	-	-	19.5	30	1	0.5	-	-	28.5
Усього годин	120	30	15			75	120	6	2			112

5. Теми семінарських занять

Не передбачені навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1	Сутність і функції фінансів	2	0,125
2	Фінансова система і фінансовий механізм	0,5	0,125
3	Податкова система держави	2	0,125
4	Бюджет і бюджетна система держави	1	0,125
5	Державні доходи та видатки	0,5	0,125
6	Державний кредит.	0,5	0,125
7	Фінанси суб'єктів господарювання	1	0,125
8	Фінансовий ринок	0,5	0,125
9	Сутність і функції грошей.	0,5	0,125

10	Грошовий обіг і грошові потоки.	1	0,125
11	Грошові системи.	1	0,125
12	Інфляція та грошові реформи.	0,5	0,125
13	Сутність і функції кредиту.	0,5	0,125
14	Форми, види і роль кредиту	2	0,125
15	Теоретичні засади діяльності комерційних банків.	1	0,125
16	Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.	0,5	0,125
	Разом	15	2

7. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3.	4
1	Сутність і функції фінансів	3.5	6,625
2	Фінансова система та фінансовий механізм	5.5	7,625
3	Податкова система держави	6	5,625
4	Бюджет і бюджетна система держави	4.5	7.625
5	Державні доходи та видатки	4	6,625
6	Державний кредит.	4.5	7,625
7	Фінанси суб'єктів господарювання	4	6,625
8	Фінансовий ринок	7	7,625
9	Сутність і функції грошей.	6	6,625
10	Грошовий обіг і грошові потоки.	6.5	7,625
11	Грошові системи.	5.5	5,625
12	Інфляція та грошові реформи.	6.5	7.625
13	Сутність і функції кредиту.	3.5	6.625
14	Форми, види і роль кредиту	5	7,625

15	Теоретичні засади діяльності комерційних банків.	6	6,625
16	Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.	4	7,625
	Разом	75	112

9. Індивідуальні завдання

При вивченні курсу «Фінанси, гроші та кредит» здобувачам вищої освіти за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни та у методичних рекомендаціях до самостійної роботи, пропонуються наступні види індивідуальних завдань:

- підготовка наукової статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми (модуля) за заданим викладачем або власно розробленим здобувачем вищої освіти планом;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу).

Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Викладання курсу «Фінанси, гроші та кредит» передбачає використання наступних груп методів навчання:

- 1) словесні методи (джерелом знання яких є усне або друковане слово):
 - *розповідь* – цей метод передбачає оповідну, описову форми розкриття навчального матеріалу з метою спонукування здобувачів вищої освіти до створення в уяві певного образу;
 - *пояснення* – метод, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону;
 - *бесіда*, як метод, передбачає використання попереднього досвіду здобувачів вищої освіти з певної галузі знань і на основі цього залучення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних знань;
 - *навчальна дискусія* – метод передбачає проведення навчальних групових дискусій/обговорень з певної проблеми в малих групах;

використовується для стимулювання пізнавального інтересу, залучення здобувачів вищої освіти до активного обговорення різноманітних наукових точок зору з тієї чи іншої проблеми, спонукання їх до осмислення різних підходів, до аргументації чужої і своєї позиції;

- *лекція* – передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою; використовується для забезпечення закінченості і цілісності сприйняття здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в його логічних опосередкуваннях і взаємозв'язках по темі в цілому;

2) наочні методи (джерелом знань яких є спостережувані предмети, явища, наочні посібники):

- *ілюстрація* – передбачає розкриття сутності предметів і процесів через їх символічне зображення; використовується для показу здобувачам вищої освіти ілюстративних посібників, плакатів, таблиць, графіків, схем, зарисовок на дошці, моделей і т. п.;

- *демонстрація* – метод, який характеризується рухомістю засобу демонстрування; використовується для показу здобувачам вищої освіти предметів і процесів в натурі і динаміці (наприклад, перегляд навчального кінофільму, презентації);

3) практичні методи (здобувачі вищої освіти отримують знання і виробляють вміння, виконуючи практичні дії, які сприяють формуванню та закріпленню практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань). При викладанні курсу «Управління змінами в публічній сфері» використовуються наступні практичні методи:

- *практична робота* – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;

- *дослідницький метод* – передбачає здобуття знання, дослідження предмету або явища, формулювання висновків і застосовування здобутих знань і навичок у житті, що вимагає від здобувачів вищої освіти максимуму самостійної пошукової, творчої діяльності, розв'язання наукових завдань;

- *проблемна ситуація* – організація навчального процесу, що передбачає створення проблемної ситуації та активну самостійну діяльність здобувачів вищої освіти у її розв'язанні. Це веде до ґрунтовного засвоєння і закріплення наукових положень, розвиває творче мислення і здатність до самостійної діяльності;

4) інтерактивні методи навчання (навчання, побудоване на активній взаємодії викладача та здобувачів вищої освіти):

- *метод модерації* – метод, що дає змогу організувати інтерактивне спілкування, структуруючи та спрямовуючи групову роботу; спрямований на груповий пошук причин виниклої ситуації (проблеми), виявлення ймовірних наслідків і визначення шляхів вирішення ситуації;

- *інтелект-карта* – це спосіб зображення процесу мислення за допомогою схем і образів, що допомагає здобувачам вищої освіти вирішувати завдання та підвищувати якість навчання.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	- знання щодо діагностики поточного етапу життєвого циклу організації; - розуміння сутності та необхідності проведення організаційної діагностики; - вміння оцінювати рівень готовності організації до змін та здійснювати підготовку необхідної інформації; - вміння використовувати різноманітні моделі організаційних змін задля досягнення прогнозованого рівня організаційної досконалості; - здатність розробляти проекти організаційних змін та управляти ними.
ПРН7. Виявляти навички організаційного проектування.	- розуміння об'єктивності природи та джерел змін, універсальності методів управління змінами в організаціях; - розуміння основних принципів стратегічного розвитку організації; - здатність до поетапного планування організаційних змін; - вміння розробляти та впроваджувати стратегії організаційного розвитку; - вміння проводити комплексний аналіз природи та джерел змін; - вміння визначати умови, фактори та елементи ефективності організаційних перетворень.
ПРН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.	- знання щодо діагностики поточного етапу життєвого циклу організації; - розуміння сутності та необхідності проведення організаційної діагностики; - вміння оцінювати рівень готовності організації до змін та здійснювати підготовку необхідної інформації; - вміння використовувати різноманітні моделі організаційних змін задля досягнення прогнозованого рівня організаційної досконалості; - здатність розробляти проекти організаційних змін та управляти ними.

ПРН12.Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.	- здатність застосовувати мотиваційний механізм ініціації та реалізації змін в організації; - вміння ідентифікувати типи працівників в управлінні змінами; - здатність мінімізувати опір працівників змінам в організації; - вміння оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації; - вміння застосовувати моделі управління зміною індивідуальної поведінки персоналу; - здатність розробляти проекти управління опором працівників змінам та управляти ними.
---	---

12. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення дисципліни, згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є:

- екзамен (залік);
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» поділяється на 4 змістовних модуля – по 4 теми у кожному.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях;
- оцінка виконання практичних самостійних завдань;
- оцінка аналізу практичних ситуацій, кейсів на практичному занятті;
- тестова перевірка під час поточного контролю;
- проведення двох рубіжних контролів.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- захист контрольної роботи;
- підсумковий контроль у формі заліку: надання відповідей на теоретичні питання, виконання практичних завдань.

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

13. Критерії оцінювання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В.Г. Прушківський, С.Т. Яримбаш, В.Л. Грешта, А.В. Пархоменко, С.І. Шило, О.О. Каплієнко, О.В. Коваленко, О.В. Лапкіна, П.В. Сахно, О.М. Стеценко, Н.Л. Ніколаєва, О.В. Савельєва, Л.М. Шило, О.В. Шепель, О.С. Калюжна, Є.О. Фасоль. - Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ НУ «Запорізька політехніка». 2019. 59 с.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» є:

- відвідування лекційних та практичних занять;
- систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи;
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача);
- участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та інноваційних проєктів, олімпіадах.

Для здобувачів вищої освіти денного відділення поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками:

- робота на лекціях (присутність на лекційних заняттях, ведення конспекту, участь в експрес-опитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії);
- робота на практичних заняттях (присутність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, виконання практичних завдань, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання, тощо).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при

визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. **Семестровий контроль** з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» проводиться у формі семестрового заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання заліку включають теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в залікову відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КONTРоль (протягом кожного з модулів)	Робота на лекціях: - присутність на лекційних заняттях; - ведення конспекту; - участь в експрес-опитуванні (тестуванні); - участь у навчальній дискусії.	Максимум 40 балів за модуль
	Робота на практичних заняттях: - присутність на заняттях; - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни - усне опитування, тестування, виконання практичних завдань; - участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання.	Максимум 60 балів за модуль
РУБІЖНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КONTРоль	Модульний контроль № 1 «Теоретичні засади управління змінами та роль менеджера в управлінні змінами»	Максимальна оцінка – 100 балів
	Модульний контроль № 2 «Особливості управління різновидами організаційних змін»	Максимальна оцінка – 100 балів
Додаткова оцінка	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт за	Згідно з рішенням кафедри

	спеціальністю, створення кейсів тощо.	
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ залік	Метою заліку є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Залік проходить у формі співбесіди.	Критерії оцінювання зазначено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ECTS»

За роботу на лекційних та практичних заняттях бали розподіляються наступним чином:

а) робота на лекціях:

- **35-40 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 90% лекційних занять, має охайний конспект лекційного матеріалу, показує вільне володіння матеріалом, правильно відповідає на питання (тести), приймає активну участь у навчальній дискусії;

- **31-34 бали:** здобувач вищої освіти відвідав 80% лекційних занять, має охайний конспект лекційного матеріалу, в основному орієнтується в матеріалі, але допускає неточності, незначні помилки при усних відповідях чи тестах, обізнаний з предметом, приймає участь у навчальній дискусії;

- **24-30 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 70% лекційних занять, конспект не повний, в ньому відсутні декілька лекцій або питань для самостійної роботи. Здобувач вищої освіти лише частково розкриває питання, слабо в них орієнтується, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують, дає неправильні відповіді на тестах, іноді приймає участь у навчальній дискусії;

- **0-23 бали:** здобувач вищої освіти відвідав менш ніж 60% лекційних занять, має неохайний, неповний конспект, в якому відсутня більша кількість лекцій та завдань самостійної роботи. Здобувач вищої освіти невірно відповідає на питання, або недостатньо в необхідному обсязі предмету, не приймає участі у навчальній дискусії;

б) робота на практичних заняттях:

- **54-60 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 90%-100% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 90%;

- **51-53 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 75%-80% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 80%;

- **45-50 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 60-70% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 60%;

- **0-44 бали:** здобувач вищої освіти відвідав менш ніж 60% практичних занять, та виконав менш ніж 30% загального обсягу практичних завдань.

Також передбачається порядок зарахування пропущених занять: усне відпрацювання пропущеної теми на встановлених за графіком викладача консультаціях з наданням конспекту лекційного або практичного заняття.

За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не

отримав мінімальну кількість балів за поточним контролем за окремим змістовним модулем, або не згоден з оцінкою, він може під час рубіжного контролю написати модульну контрольну роботу.

Оцінювання рубіжного контролю здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів за модулями відбувається наступним чином:

- модуль №1 – 100 балів;
- модуль №2 – 100 балів.

Модульна контрольна робота складається з двох теоретичних питань та практичного завдання

Шкалу оцінювання завдань модульної контрольної роботи наведено у таблиці:

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичні питання : 2 питання по 25 балів максимум за кожне	20-25 балів	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом в повному обсязі, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання. Відповідь на питання сформульовано в термінах науки, викладено літературною мовою, демонструє авторську позицію здобувача вищої освіти.
	15-19 балів	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом, самостійно викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	9-14 балів	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	5-8 балів	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питання під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	0-4 балів	Здобувач вищої освіти: - не володіє навчальним матеріалом; - не в змозі його викласти; - не розуміє змісту теоретичних питань
Практичне завдання (максимум 50 балів)	40-50	Здобувач вищої освіти дав повну вичерпну відповідь, яка складається з: - вибору вірного алгоритму вирішення завдання; - правильного арифметичного результату; - доцільного і логічного пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - належним чином оформленої графічної частини (у разі потреби); - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання;

		- ґрунтовних висновків. При виконанні завдання допускається не більше 1-2 несуттєвих помилок або описок.
	30-39	В цілому здобувач вищої освіти дав повну відповідь, яка складається з: - вибору вірного алгоритму вирішення завдання; - приблизно правильного арифметичного результату (або не більше 3-4 несуттєвих помилок); - пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - графічної частини (у разі потреби), оформленої з деякими зауваженнями; - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - висновків. В цілому завдання повинно бути виконано не менш ніж на 75%.
	18-29	Відповідь здобувача вищої освіти: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - не має графічної частини (якщо вона є необхідною) або містить грубі помилки у розрахунках / має невірно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним) або не має пояснень та висновків; В цілому завдання виконано менш ніж на 75%.
	10-17	Здобувач вищої освіти розуміє суть завдання, але його відповідь: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - не має графічної частини (якщо вона є необхідною); - містить грубі помилки у розрахунках / має невірно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним); - не має пояснень та висновків; - містить не більше 30% виконаного завдання.
	0-9	Здобувач вищої освіти: - не розуміє завдання; - не в змозі його виконати; - виконав завдання повністю неправильно - виконав менш ніж 20% завдання.

Якщо здобувач вищої освіти не отримав залік за поточними результатами та результатами модульного контролю, залік виставляється за результатами оцінювання за шкалою ЄКТС відповідей (в усній або письмовій формі) на контрольні питання заліку. Контрольні питання до заліку здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>.

Таким чином, остаточна оцінка за курс для здобувачів вищої освіти денного відділення розраховується за одним з наступних варіантів:

№	Змістовий модуль № 1 (T1,T2,T3,T4,T5,T6,T7,T8)	Змістовий модуль № 2 (T9,T10,T11,T12,T13,T14,T15,T16)	Визначення остаточної оцінки (максимум 100 балів)
1	Поточний контроль 1	Поточний контроль 2	(ПК1 + ПК2)/2
2	Модульна контрольна робота (МКР) 1	Модульна контрольна робота (МКР) 2	(МКР1+МКР2) /2
3	Поточний контроль 1	Модульна контрольна робота (МКР) 2	(ПК1+МКР2)/2
4	Модульна контрольна робота (МКР) 1	Поточний контроль 2	(ПК2+МКР1)/2
5	Складання заліку з дисципліни		100

До залікової відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти заочного відділення здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Зміст завдань контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит». До залікової відомості заносяться результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

14. Методичне забезпечення

1. Презентації за лекційними темами курсу (доступні в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>).
2. Конспект лекцій з курсу «Фінанси, гроші та кредит » в 3 частинах.
3. Методичні рекомендації з підготовки практичних занять та самостійної роботи студентів з курсу «Фінанси, гроші та кредит».

15. Рекомендована література

Базова

1. Демківський А.В. Гроші та кредит. Навчальний посібник - К.: Дакор, 2007 -528 с.
2. Фінанси для фінансистів: підручник / Т. А. Говорушко - К.: Центр учбової літератури, 2013.- 612с.
3. Фінанси. Підручник / За ред. С.І. Юрія і проф. В. М. Федосова. - 2008.- 611 с.
4. Фінанси: курс для фінансистів. Навч. посібник / За ред. В.І. Оспіщева, К.: Знання, 2008,-562 с.
5. Худолій Л. М. Теорія фінансів. К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003 – 252 с.
6. Фінанси: курс для фінансистів. Підручник/ За ред. Буряка П. Ю, Жихор О.Б. К.: Знання, 2010,-528 с.
7. Гроші та кредит: Підручник /За ред. Савлука М. І.- К.: КНЕУ, 2001.
8. Давиденко Н.М., Данилевська – Жугунісова О.Є. Підручник Фінанси. К.ТОВ ЦП “Компринт”, 2014р. - 544с.

Допоміжна

9. Закон України “ Про страхування ” від 07.03.1996. зі змінами і доповненнями.
10. Закон України “ Про банки і банківську діяльність” від 20.03.2001 зі змінами і доповненнями// Закони України.-К:1996. Т.1.
11. Закон України” Про цінні папери і фондову біржу” від 18.06.91№1201- XII/Відомості Верховної Ради України. - 1998-№16.
12. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. К.:” Юридичний світ“ 2011.-576 с.
13. Бюджетний Кодекс України
14. Розвиток фінансів в умовах відкритої економіки: колективна монографія [М. М. Александро́ва, Н.Г. Виговська та ін.]; за ред. проф. О.М. Петрука. - Житомир: ПП “ Рута”, 2012. - 416 с.
15. Мещеряков А.А. Організація діяльності комерційного банку. Навчальний посібник.-К.: Центр учбової літератури, 2007 - 608 с.
16. Лук’янов В.С. Сучасні фінансові ринки / В.С. Лук’янов. - К. Знання, 2013.- 479с.

17. Фінансове посередництво: проблеми і перспективи розвитку: колективна монографія/ За ред. проф. Васенка В. К. Черкаси: Вид-во ПП Чабаненко Ю.А., 2009. - 450 с.
18. Мамчур Р. М. Страхування: посібник. К.: ПП." Компрінт", 2015.

16. Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси:

- Сайт Верховної Ради України rada.gov.ua
- Сайт Міністерства фінансів України minfin.com.ua
- Сайт Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua
- Сайт НБУ www.bank.gov.ua/
- Сайт Ліги страховиків України uainsur.com/
- Сайт Пенсійного фонду України www.pfu.gov.ua/